

seiben. A Szövetség ez alkalommal ünnepelte fennállásának ötvenedik és az első egyetemes tanítógyűlés összehívásának hetvenedik évfordulóját. A jubiléus közgyűlésen mintegy 2000 tanító vett részt. Képviselettel magát valamennyi tanító- és tanáregyesület s a megjelent előkelőségek sorában helyet foglalt a vallás- és közoktatásügyi miniszter is. — *Berkényi Károly* elnök nyitotta meg a gyűlést. Bejelentette, hogy a szövetség a jubileum alkalmából emlékérmeket létesített. *Hóman Bálint* kultuszminiszter valamennyi magyar tanító, a magyar művelődés minden munkása és a magyar királyi kormány nevében szeretettel köszöntötte az Északról, Északkeletről, Keletről és Délkeletről hazatért magyar tanítókat. Hálával emlékezett meg azokról, akik ma is idegen uralom alatt végzik magyar küldetésüket. Elismeréssel szólt a magyar tanító nemzetnevelő hivatásáról. A tudás és erkölcs arányos fejlesztésére hívta fel a tanítóság figyelmét. A kultuszminiszter beszéde végén átadta a jubileumi emlékérmeket azoknak, akik a tanítóság anyagi és erkölcsi ügyeinek felkarolásával és a tanügyi közéletben érdemeket szereztek. *Sugár Béla* főtitkár történelmi visszapillantást vetett az Egyetemes Tanítósövetség ötvenéves múltjára. *Kerék Péter* felügyelő-igazgató azokról a változásokról szólt (népiskolai felügyelet, főiskolai tanítóképzés, nyolcosztályos népiskola), amelyek a IX. Egyetemes Tanítógyűlés (1935) óta életbe léptek. *Szőke Andor* felügyelő-igazgató a Szövetségnek azokat a javaslatait terjesztette elő, amelyek a népoktatás továbbfejlesztése és a tanítóság emelkedése érdekében még szükségesek. *Szabó D. Béla* felügyelő-igazgató a tanítóság anyagi kívánságait tárta fel. A végig ünnepi kereteket mutató gyűlés az elnöklő *Berkényi Károly* zárószavaival fejeződött be. — Ez a jubiléus gyűlés volt az első olyan összejövetel, amely a megnagyobbodott országnak most már mintegy 33.000 népiskolai tanítóját érintő kérdéseket tárgyalta. A külső kereteiben ünnepi, belső tartalmában pedig sokoldalú tanácskozás méltó megnyilatkozása volt a magyar tanítóságnak. A magyar nevelői közvélemény élénk figyelemmel kísérte a tanítóságnak ezt a nagyjelentőségű összejövetelét. A népiskolai tanítóság u. i. a magyar nevelői rendnek nemcsak létszámban legtöbb tagot számláló csoportja, hanem jelentőségénél fogva szintén az első helyen áll, mert a népiskola az egyetlen iskola, amelyikbe a nemzet mindegyik tagja jár. Ha a nevelés munkásainak fájó sebei és kívánságai nemzeti közügyet jelentenek, akkor ezek között a népiskolai tanítóság kérdései és a népiskola problémái elsősorban érdemelnek közfigyelmet.

Jankovits Miklós.

ELHUNYT PEDAGÓGUSOK.

Pintér Jenő.

A világháború utáni magyar tanári nemzedéknek 1940. november 8-án lehullott a feje koronája *Pintér Jenő*nek, a tudós férfiúnak, a hivatott pedagógusnak, a nemesszívű embernek az egész magyarságra nézve korán jött elhunytával. *A magyar irodalomtörténet tudománya* Toldy Ferencnek

méltó utódát, e szakbeli ismereteink legnagyobb és első teljes rendszerezőjét, ugyanazon tudomány nagyjelentőségű műhelye, a *Magyar Irodalomtörténeti Társaság és az Irodalomtörténet* c. virágzó folyóirat alapítóját és szervezőjét, a Magyarosan címmel dolgozó lendületes mozgalom, a *magyar nyelv tisztaságáért folytatott küzdelem hőstét, a budapesti tankerület hatalmas fejlődésnek indult s az ország fővárosának majdnem ezer iskoláját egybefoglaló nevelés- és tanításügyi egysége céltudatos irányítóját, a tanári társadalom munkabírásában és kötelességteljesítésben fáradhatatlan, magával ragadó, szuggesztív és nevelő erejű vezetőjét és mintaképét, a tanárok legszélesebb köre és saját hivatali környezete igaz és őszinte nemes barátját vesztette benne. Az egész magyarság pedig olyan erényeknek hőstét, melyeknek erejét Istentől fölkent, pedagógussá, a magyar szellemi élet egyik vezérévé avatta. őt, azzá, kinek túlságosan korán jött elmúlását méltán fáljaljuk e folyóirat hasábjain, annál inkább, mert hiszen Pintér Jenő a Magyar Paedagogiai Társaságnak is munkatársa, 1920 óta rendes, 1937 óta tiszteleti tagja, 1922—24-ben alelnöke, 1938—39-ben elnöke volt.*

Pintér Jenő mindössze 59 évet élt s halálakor nevét a magyar szellemi élet legkiválóbbjainak kijáró minden dísz méltán övezte. Címzetes nyilvánosrendes tanára volt a szegedi Ferenc József-tudományegyetemnek, tiszteletbeli doktora a debreceni gr. Tisza István-tudományegyetemnek, tagja mindkét akadémiának, a Magyar Tudományos Akadémiának és a Szent István Akadémiának, tagja két legfőbb irodalmi forumunknak, a Kisfaludy- és a Petőfi Társaságnak, tiszteleti tagja a Magyar Irodalomtörténeti- és a Magyar Pedagógiai Társaságnak, továbbá az Országos- és a Katolikus Középiskolai Tanáregyesületnek. Mindezt az elismerést nem hivatali állásának magasságával, hanem valóban tudományos és pedagógiai munkásságának erejével érte el, egészen fiatal kora óta e kettős hivatásnak, az irodalomtörténettudós és a pedagógus munkájának odaadó, nemes szolgálatában.

Pintér Jenő 1881. január 25-én született Cegléden. Középiskoláit Budapesten és Lőcsén végezte. Ez utóbbi város gimnáziumában tett érettségét s egykori lőcsei tanára, az ősz Kalmár Elek, maga is tudós fő, Isten különös rendeléséből borús szívvel állott ott búcsuztató szóval legkiválóbb tanítványának, Pintér Jenőnek ravatalánál. Egyetemi tanulmányait Budapesten végezte, mint néhai Békefi Remignek, akkor a magyar művelődéstörténet egyetemi tanárának, későbbi zirci apátnak tehetséges és szeretett tanítványa, s már 23 éves korától kezdve a tanügy szolgálatában állott. 1905-ben a jászberényi főgimnázium tanára lett s ebben az elvonultságban, távol a főváros tudományos ösztönző világától, a maga lelkének hevületéből, Békefi Remig szemináriumában megerősödött tudós érdeklődésből merített erővel és hivatásérzettel fogott hozzá a magyar irodalomtörténet szakszerű munkálásához.

E sorok írója jól emlékszik arra a fölemelő érzésre, mely a magyar tudományos társadalmat elfogta, mikor a Magyar Tudományos Akadémia 10 Semsey-díjának egyikét, a magyar irodalomtörténet kézikönyvének megírására kitűzött tekintélyes pályadíjat egy 26 éves fiatal ember, az addig ismeretlen nevű Pintér Jenő nyerte el, Toldy Ferenc vállalt, de nem telje-

sedett feladatának örököséként megírván 4 hatalmas kötetben a magyar irodalom történetét kezdettől Kazinczy Ferenc haláláig. Ezzel a nagy munkával, mely voltaképen régibb irodalmunkra vonatkozó ismereteinket foglalta össze (l. róla e sorok írójának beható ismertetését a Magyar Paedagogia 1913. évfolyamának 356—358. lapjain), végleg eljegyezte magát Pintér Jenő a magyar irodalomtörténet tudományával, melynek mindhalálig (sőt úgy sejtjük, hogy a XX. század magyar irodalomtörténetét tárgyaló, régen elkészült, majdan megjelenendő 2 kötetével a síron túl is) hűséges munkása lett. Első pályadíjnyertes nagy művét, mely 1909—1913-ig meg is jelent, sorra követték a magyar irodalomtörténet szűkebb és bővebb keretben való feldolgozásai: e tárgy tankönyvei a középiskolák és a kereskedelmi iskolák részére számos kiadásban, rövid feldolgozása a művelt közönség számára két ízben (1924., 1926.), a magyar irodalomtörténet kézikönyve két testes kötetben nagy negyedréti alakban, melynek 2 kiadása volt (1922., 1938), újra más feldolgozásban a magyar irodalomtörténet 2 vastok kötetben képekkel illusztrálva s végül a magyar irodalomtörténet tudományos rendszerezése a XIX. század végéig 7 hatalmas, összesen 5700 nyomtatott nagy nyolcadrét lapra terjedő kötetben. Ehhez fog csatlakozni a most, elhunytja után már kiadhatóvá lett, egészen kész utolsó, bizonyára szintén hatalmas méretű két kötet, mely a XX. század irodalmát tárgyalja napjainkig s melynek kiadásától életben csak a tárgyalt, még élő írók érzékenységének kiméltése végett tartózkodott. Pedig Pintér Jenő tudományos munkáját s általában eljárását az emberek megítélésében is a teljes tárgyilagosság és a mindenek felett való jóindulat jellemezte. Ez a két, nála egymással teljes harmóniában levő jellemvonás, értéktételeinek ebben a sajátosságában nyilvánuló nagy emberi bölcsesége és humanitása tette barátjává mindazokat, kik vele érintkeztek: tanítványait, tanárkollégáit, alárendeltjeit és minden embertársát.

A magyar irodalomtörténet iránti rajongó szeretete adott neki ösztönzést arra, hogy e tudomány szak művelésére, mely 1911-ig csak más, szélesebb munkakörű tudományos társaságok, így a Magyar Tudományos Akadémia és a Budapesti Philológiai Társaság keretében folyt, külön tüzhelynél egyesítse e szaknak munkásait a Magyar Irodalomtörténeti Társaság megalapításával, — ez vitte őt a nyelvtisztaságot ápoló mozgalom soraiba, melynek utóbb, Négyesy László halála után mint a Magyar Tudományos Akadémia nyelvművelő bizottságának elnöke, valóban lelkes vezére is volt.

Voltaképeni pedagógiai munkássága inkább gyakorlati, mint elméleti volt s mint tanárnak szuggesztív oktatói tevékenységében és az egész országban használt nagyhatású irodalomtörténeti tankönyveiben, majd mint főigazgatónak a budapesti tankerület mintaszerű vezetésében, pedagógiai irányításában és kitiűnő adminisztrálásában, többek között egy modern, pedagógiai érdekességű eszmének, a tehetségkutatás szolgálatában országos jelentőségre jutott tanulmányi versenyeknek megalapításában és szervezésében nyilvánult. Ennek a munkásságának is voltak irodalmi termékei, pl. évkönyvszerű összefoglaló táblázatai az irodalomtörténet tanításához, egy érdekes dolgozata, mely a tanításban és nevelésben előforduló hibákat foglalta mintegy katalógusba észszerű megjegyzések formájában (l. Magyar Paedagogia 1940. 68. l.). Ebbe a

gyakorlati pedagógiai jellegű munkásságába tartoztak több kiadást ért kézikönyvei, melyek a középiskolai törvények, szabályok és elvi jelentőségű rendeletek teljes gyűjteményét és magyarázatát tartalmazzák, s nem utolsósorban a budapesti tankerület évkönyve, melynek mindig bővülő, mindig újszerű, különféle iskolatörténeti rovatokkal újuló köteteit 1920-tól kezdve 1940-ig, 21 füzetben, illetőleg kötetben évről-évre kiadta, nagy érdeklődést keltve pedagógiai körökben s hasznos szolgálatot teljesítve a székesfőváros először csupán középiskolai, később mindenirányú tanítási intézményeinek évenkénti történetében.

Óriási munkabírása mellett, mely sokféle munkájának lankadatlan szorgalmában s ennek mindig szélesbülő körében jellemezte, legértékesebb tulajdonsága az volt Pintér Jenő egyéniségének, hogy minden intézkedése, cselekedete, minden sor írása — akár az irodalomtörténet, akár a pedagógia tárgykörében — a pontosság, megbízhatóság, tárgyilagosság és mégis a nemzeti érzés lendületében született meg. Az iskolának olyan széles körű és nagy hatású gyakorlati munkása volt, aminőt nem gyakran szülnék évtizedek, sőt századok sem.

Emlékét kegyelettel őrzi a Magyar Paedagogiai Társaság is, melynek feladatai körébe tartozik mindent kellően értékelni és megbecsülni, ami a magyar nevelés és tanítás ügyét előbbre viszi. Pintér Jenőnek a világháború szomorú befejezése után a magyar iskola XX. századi felvirágzásában nagy szerep jutott osztályrészül s éppen azért emléke mindig élni fog a magyar tudomány s a magyar művelődés történetében.

Gyulai Agost.

MAGYAR PAEDAGÓGIAI TÁRSASÁG.

Társaságunk 1940. november 16-án tartott évadnyitó felolvasó ülésén. *Prohászka Lajos* elnök elnökölt. Az ülés tárgysora ez volt: 1. *Prohászka Lajos* elnöki megnyitója: *Nevelés és jövő.* — 2. *Zibolen Endre* r. t.: *Gyakorlati szempontok a gimnáziumi tanárképzés terén.* (Székfoglaló.)

1940. december 21-én tartott felolvasó ülésünkön *Prohászka Lajos* elnök elnökölt. Az ülés tárgya volt: *Loschdorfer János* r. t.: *A munkaközösség elve a nevelőoktatásban.* (Székfoglaló.)

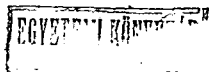
Kérelem.

Fölkérjük a magyar könyvkiadó-cégeket és a magánosokat is, hogy a kiadásukban megjelenő pedagógiai tárgyú művek egy-egy recenziós példányát a Magyar Paedagogiában való ismertetés céljából a szerkesztőség címére (Budapest, XII., Fery Oszkár-utca 34.) esetről esetre beküldeni sziveskedjenek.

A Magyar Paedagógia szerkesztősége.

Felelős szerkesztő: *Gyulai Agost*, felelős kiadó: *Loschdorfer János.*

Ábrahám József, Bagó M. és Fia Utóda Budapest II., Fő-utca 42. Telefon: 355-854.

61 42 102